

Відгук

офіційного опонента доктора педагогічних наук,
старшого наукового співробітника, провідного наукового співробітника відділу
інтеграції змісту загальної середньої освіти Інституту педагогіки Національної
академії педагогічних наук України

Гуза Костянтина Жоржовича

на дисертацію Кононец Наталії Василівни «Дидактичні основи ресурсно-орієнтованого навчання дисциплін комп'ютерного циклу студентів аграрних коледжів», подану на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.09 – теорія навчання

Актуальність теми дисертації. Становлення економічної системи України як держави з потужним агропромисловим потенціалом, входження її до світового економічного простору, розвиток інноваційних та інформаційно-комунікаційних технологій в аграрному виробництві потребують від майбутнього фахівця аграрного сектору не лише фундаментальної освіти, але й комп'ютерної грамотності, сформованості високого рівня інформаційної компетентності й культури. Сучасні роботодавці очікують від майбутніх фахівців наявності широкого спектру компетентностей (уміння самостійно знаходити й працювати з інформацією, приймати ефективні та конструктивні рішення; аналітичні навички; комп'ютерні та комунікативні навички; здатність працювати в команді; уміння творчо вирішувати нестандартні задачі та генерувати нові знання тощо).

Актуальність представленої дисертації Кононец Н. В. обумовлена необхідністю упровадження в освітній процес ресурсно-орієнтованого навчання, здатного врахувати тенденції зростання ролі й обсягів інформації, зміну пріоритетних векторів в освітньому процесі на використання інтернет-технологій, інформаційних ресурсів, академічної свободи, розширення освітніх можливостей навчальних закладів, створення передумов для організації освіти упродовж усього життя.

Авторка слушно визначає, що розвиток інформаційно-комунікаційних технологій в аграрному виробництві об'єктивно вимагає й суттєвих змін у професійній підготовці фахівців аграрного профілю, яку зараз неможливо уявити без використання комп'ютерної техніки, мережних технологій, сучасного програмного забезпечення з планування, обліку, аналізу фінансово-господарської діяльності аграрного виробництва, баз даних із нормативною, економічною, технологічною, ринковою інформацією, автоматизованих довідкових систем для інформаційного забезпечення агробізнесу, інформаційних мереж для організації якісного інформаційного забезпечення села у виробничій та соціальній сферах, задоволення інформаційних потреб управління аграрного виробництва. Це, безумовно, посилює значущість інформаційно-технологічної підготовки студентів аграрних коледжів, що забезпечується якісним вивченням дисциплін комп'ютерного циклу.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій.

Наукові положення, висновки й рекомендації, сформульовані в дисертації Кононец Н. В., є достатньо обґрунтованими та достовірними. Здійснений авторкою аналіз фундаментальних наукових праць з проблеми дослідження у вітчизняній і зарубіжній педагогічній теорії та практиці, нормативних документів, інформаційних ресурсів та передового педагогічного доробку дали їй змогу виявити низку суперечностей та спрямувати дослідження на їх усунення. Необхідно відзначити й науково обґрунтоване застосування комплексу сучасних теоретичних і практичних методів наукового пізнання.

Обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується також апробацією результатів дослідження: Кононец Н. В. презентувала основні положення свого дослідження на 17 міжнародних та 11 всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема, Інтернет-конференціях, а також оприлюднила результати на майстер-класах, семінарах у Державній установі "Науково-методичний центр інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності вищих навчальних закладів "Агроосвіта", на кафедрі педагогічної майстерності та менеджменту імені

І. А. Зязюна Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (2012-2016 рр.).

Достовірність та наукова новизна результатів дослідження. Авторкою представленої дисертації визначено, що ресурсно-орієнтоване навчання дисциплін комп'ютерного циклу студентів аграрних коледжів є цілісним динамічним процесом організації і стимулювання самостійної пізнавальної діяльності студентів із оволодіння навичками активного перетворення інформаційного середовища, засвоєння студентами знань із галузі інформатики й інформаційно-комунікаційних технологій з урахуванням інформаційних потреб аграрного виробництва, який передбачає оптимальне використання тандемом "студент-викладач" інформаційних ресурсів.

Слід зазначити, що наукова новизна одержаних результатів, що міститься у вступі до дисертації та авторефераті, сформульована коректно та адекватно. Кононець Н. В. вперше розроблено концепцію ресурсно-орієнтованого навчання дисциплін комп'ютерного циклу в аграрних коледжах (основні положення; принципи універсальності, самостійності та керованості, свободи вибору, саморегуляції, неперервності, індивідуалізації, інтернаціоналізації, доступності, раціоналізації, інформаційного підходу; перспективні завдання; основні напрями розвитку ресурсно-орієнтованого навчання дисциплін комп'ютерного циклу в аграрних коледжах та очікувані результати).

Особливу увагу привертає розроблена нею функціональна дидактична модель ресурсно-орієнтованого навчання дисциплін комп'ютерного циклу студентів аграрних коледжів, що поєднує концептуально-цільовий блок, блок реалізації ресурсно-орієнтованого навчання дисциплін комп'ютерного циклу та рефлексивно-аналітичний блок, а також система науково-методичного забезпечення ресурсно-орієнтованого навчання дисциплін комп'ютерного циклу в аграрних коледжах. Дослідницею виділено компоненти цієї системи: концептуально-цільовий, змістовий, контрольню-оцінювальний, дисемінаційний та технологічний, кожен з яких складається з традиційних, електронних та Інтернет-ресурсів. Аргументовано, що змістовий, контрольню-оцінювальний,

дисемінаційний компоненти містять навчально-методичне забезпечення ресурсно-орієнтованого навчання дисциплін комп'ютерного циклу.

Слушними видаються запропоновані авторкою дидактичні умови реалізації ресурсно-орієнтованого навчання дисциплін комп'ютерного циклу студентів аграрних коледжів: застосування комплексу форм, методів та засобів ресурсно-орієнтованого навчання дисциплін комп'ютерного циклу студентів аграрних коледжів; організація процесу навчання дисциплін комп'ютерного циклу в тандемі "студент-викладач" з використанням педагогічних технологій ресурсно-орієнтованого навчання; орієнтація на створення та розвиток інформаційно-освітнього середовища аграрного коледжу.

Достатньо переконливою видається позиція автора дисертації відносно того, що ефективність ресурсно-орієнтованого навчання дисциплін комп'ютерного циклу студентів аграрних коледжів є співвідношенням основної мети ресурсно-орієнтованого навчання дисциплін комп'ютерного циклу (формування комп'ютерної грамотності, інформаційної компетентності, інформаційної культури, самостійної пізнавальної діяльності студентів, орієнтація студентів на освіту упродовж усього життя) з кінцевою метою (підвищення якості навчання дисциплін комп'ютерного циклу: якісного показника й абсолютної успішності) та з перспективною метою (підвищення якості й ефективності навчально-виховного процесу в аграрних коледжах у цілому, розвиток особистості викладача та студента, їх саморегуляції). Як висновок, Кононець Н. В. наголошує на тому, що ефективність ресурсно-орієнтованого навчання дисциплін комп'ютерного циклу значною мірою залежить від змісту навчання, який визначається програмою кожної дисципліни, та визначеними нею дидактичними умовами.

Таким чином, глибокий і системний аналіз проблеми дав змогу здобувачці зробити аргументовані висновки щодо розділів та загальні висновки, які відповідають поставленій меті й найважливішим положенням представленої дисертації. Зміст автореферату повною мірою відображає основні положення дисертації, представлені науково-методичні матеріали додатків суттєво підвищують практичну цінність результатів дослідження.

Не викликає сумніву й **практичне значення одержаних результатів дослідження**, яке полягає в: упровадженні у навчальний процес аграрних коледжів функціональної дидактичної моделі ресурсно-орієнтованого навчання дисциплін комп'ютерного циклу на визначених дидактичних умовах, які знайшли своє відображення у дослідницькому освітньому проекті "Ресурсно-орієнтоване навчання дисциплін комп'ютерного циклу"; активізації методичної роботи викладачів аграрних коледжів через проведення спільних методичних рад, семінарів, вебінарів, Інтернет-конференцій, зокрема, Інтернет-конференції "Ресурсно-орієнтоване навчання у вищій школі: проблеми, досвід, перспективи"; упровадженні інформаційної системи "Електронний моніторинг навчально-методичної роботи", освітнього проекту "Інтернет-методрада як інструмент відкритого ефективного співробітництва з проблем методики викладання у ВНЗ I-II рівнів акредитації"; забезпеченні постійного наповнення та функціонування сайту дослідницького освітнього проекту "Ресурсно-орієнтоване навчання: методичний портал"; розвитку інформаційно-освітнього середовища аграрних коледжів шляхом розробки електронних освітніх ресурсів (офіційного веб-сайту навчального закладу, електронних навчально-методичних комплексів, посібників, дистанційних курсів, освітніх веб-сайтів викладачів); організації в аграрних коледжах Лабораторій по створенню електронних засобів навчання та використанні Інтегрованої інформаційної системи "Електронні освітні ресурси"; проведенні конкурсу на кращий веб-сайт серед аграрних коледжів, майстер-класів, семінарів-аукціонів педагогічних ідей у Державній установі "Науково-методичний центр інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності вищих навчальних закладів "Агроосвіта".

Зазначимо, що **результати упроваджено** у навчально-виховний процес 11 навчальних закладів України: Аграрного коледжу управління і права Полтавської державної аграрної академії, Борщівського агротехнічного коледжу, Вишнянського коледжу Львівського національного аграрного університету, Івано-Франківського коледжу Львівського національного аграрного університету, Відокремленого підрозділу НУБіП України "Ірпінський економічний коледж",

Відокремленого структурного підрозділу "Новокаховський коледж Таврійського державного агротехнологічного університету", Козелецького технікуму ветеринарної медицини, Рівненського державного аграрного коледжу, Стрийського коледжу Львівського національного аграрного університету, Технолого-економічному коледжі Білоцерківського національного аграрного університету, Відокремленого підрозділу НУБіП України "Немішаївський агротехнічний коледж", а також у діяльність Державної установи "Науково-методичний центр інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності вищих навчальних закладів "Агроосвіта".

Педагогічний експеримент, у якому взяли участь 493 студенти та 30 викладачів 11 аграрних коледжів, проведений за загальноприйнятими в педагогіці вимогами. **Вірогідність результатів педагогічного експерименту** була перевірена за допомогою статистичних методів (критерію Пірсона χ^2 , регресійного аналізу та побудови лінії тренду). Достовірність результатів експерименту не викликає сумніву, оскільки усі вони статистично оброблені. Отримані позитивні результати свідчать, що ефект змін обумовлений застосуванням функціональної дидактичної моделі ресурсно-орієнтованого навчання дисциплін комп'ютерного циклу студентів аграрних коледжів, запропонованої у дисертації.

Основні наукові положення дослідження опубліковано в 73 наукових і навчально-методичних працях авторки (70 із них – одноосібні), серед яких: 1 монографія (одноосібна), 2 посібники, 1 стаття в міжнародній колективній монографії, 1 стаття в науковому виданні, 35 статей у провідних наукових фахових виданнях (7 із них – у зарубіжних), 33 – у збірниках матеріалів конференцій. Публікації повністю висвітлюють основні наукові положення дисертації Кононец Н. В.

Зміст монографії й автореферату повною мірою відповідають змісту дисертації і відображають її основні положення й висновки. Зміст автореферату та основні положення дисертації є ідентичними.

Загалом позитивно оцінюючи наукове та практичне значення отриманих дисертанткою результатів, слід відмітити певні дискусійні положення, а також висловити окремі побажання.

1. В авторській концепції ресурсно-орієнтованого навчання дисциплін комп'ютерного циклу студентів аграрних коледжів (п.1.4) дослідниця зазначає, що одним із основних напрямів розвитку ресурсно-орієнтованого навчання дисциплін комп'ютерного циклу є співпраця з іншими навчальними закладами та мережеве співробітництво. Вважаємо, що у роботі доцільно було б запропонувати механізм реалізації мережевого співробітництва аграрних коледжів та ВНЗ.
2. Розробляючи функціональну дидактичну модель ресурсно-орієнтованого навчання дисциплін комп'ютерного циклу студентів аграрних коледжів (розділ II), автор опиралася на такі методологічні підходи: ресурсний, акмеологічний, студентоцентрований, компетентнісний, системний та проектний. Вважаємо, що дослідження значно виграло б за рахунок підсилення методологічних підходів діяльнісним та синергетичним підходами.
3. Описуючи дослідно-експериментальну роботу із впровадження функціональної дидактичної моделі ресурсно-орієнтованого навчання дисциплін комп'ютерного циклу студентів аграрних коледжів (п.4.1), бажано було б вказати конкретні спеціальності, студенти яких були задіяні у педагогічному експерименті.
4. З огляду на складність і багатоаспектність проблеми дослідження, на нашу думку, доцільно було б у розділі IV ширше висвітлити процес організації пропедевтичної роботи з викладачами, метою якої є їхня підготовка до ефективного впровадження в навчальний процес функціональної дидактичної моделі ресурсно-орієнтованого навчання дисциплін комп'ютерного циклу студентів аграрних коледжів.

Однак зроблені зауваження істотно не впливають на значущість дослідження, позитивну оцінку отриманих наукових результатів, їх обґрунтованість, новизну та важливість для розвитку теорії навчання.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Кононец Наталії Василівни є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагомим теоретичне та прикладне значення. Представлена робота є підґрунтям для подальшої розробки науково-теоретичних основ ресурсно-орієнтованого навчання студентів у вітчизняній вищій школі.

Наявність необхідної кількості публікацій, створене ґрунтовне навчально-методичне забезпечення (електронні посібники, навчально-методичні комплекси дисциплін, дистанційні курси, інтерактивні групи в соціальних мережах, освітній веб-сайт "Інформатика+", інформаційний ресурс "Методична скарбничка", веб-сайт дослідницького освітнього проекту "Ресурсно-орієнтоване навчання: методичний портал"), апробація результатів дослідження на конференціях – все це свідчить про зрілість дисертантки як самостійного наукового дослідника.

Тема дисертаційної роботи Кононец Наталії Василівни є актуальною, одержані результати містять наукову новизну, мають теоретичне та практичне значення. Основні положення дисертаційного дослідження, практичні розробки автора обґрунтовані та достатньою мірою оприлюднені у наукових статтях, фахових виданнях та матеріалах науково-практичних конференцій. Високий науковий рівень дисертації значною мірою забезпечує опора на наукову методологію, використання значної кількості теоретичних джерел, репрезентативна вибірка учасників експерименту, використаний математико-статистичний інструментарій.

На основі аналізу дисертації, автореферату та публікацій здобувачки Кононец Н. В. вважаємо, що дисертаційна робота «Дидактичні основи ресурсно-орієнтованого навчання дисциплін комп'ютерного циклу студентів аграрних коледжів» є самостійним, логічно завершеним педагогічним дослідженням, у якому отримано нові, науково-обґрунтовані теоретичні та практичні результати, що є вагомим внеском у подальший розвиток педагогічної науки. Представлена

робота відповідає чинним вимогам пп. 9, 10, 12-14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами від 19.08.2015 року, Постанова Кабінету Міністрів України № 656) до докторських дисертацій, а її авторка Кононец Наталія Василівна заслуговує присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.09 – теорія навчання.

Офіційний опонент –

доктор педагогічних наук,

старший науковий співробітник,

провідний науковий співробітник

відділу інтеграції змісту

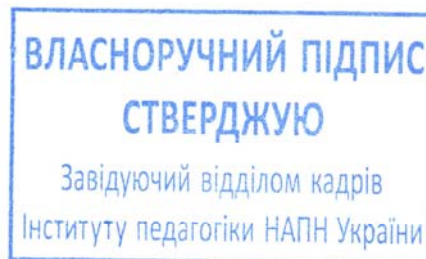
загальної середньої освіти

Інституту педагогіки Національної

академії педагогічних наук України

К. Ж. Гуз

Гуз К. Ж.

Уш - (Шибалов)